

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

1051 Budapest, Dorottya u. 8.

Telefon: (06-1) 235-7200

Fehérvári Anikó

A magyarországi szakképzés a
legfrissebb kutatási adatok
tükrében

MTA – TÁRKI TUDOK konferencia
2011. március 3.

A téma

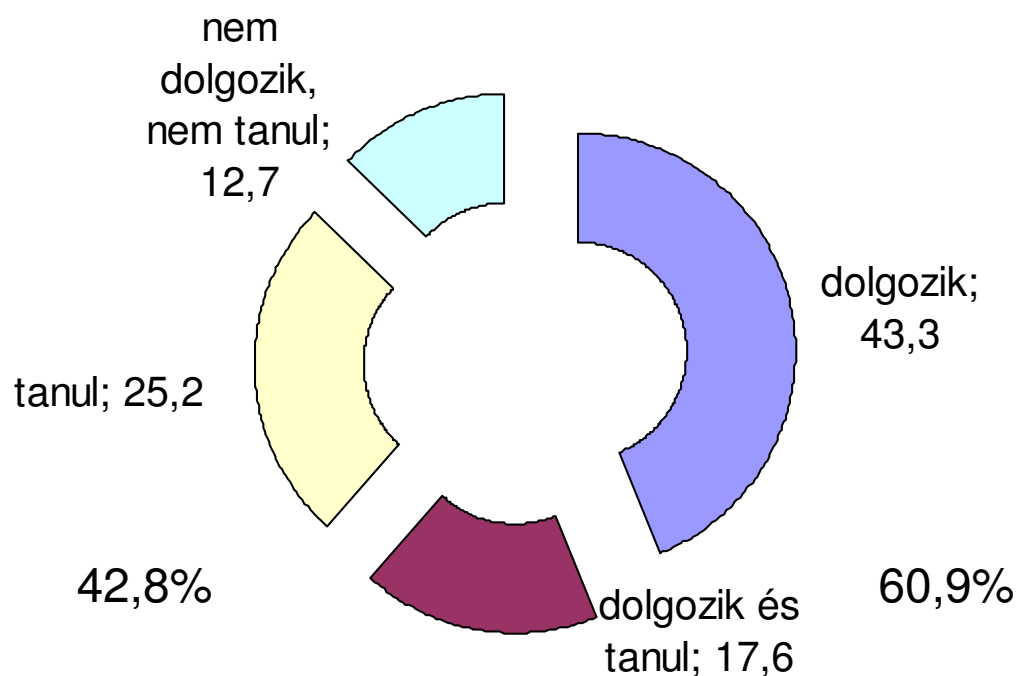
- Foglalkoztathatóság
- Intézményrendszer

Forrás: TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002 (21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció) keretében zajló kutatások (Mártonfi György, Tomasz Gábor, Fehérvári Anikó)

Pályakövetés

- A vizsgálat célcsoportja a 2007-ben nappali tagozaton szakmát szerzők (szakiskolában és szakközépiskolában)
- Mintaválasztási szempontok: szakmacsoport, feladatellátási hely régiója és településtípusa
- Esetszám 990 fő (teljes populáció 4%-a): nemek: szakiskola 60-40%, szakközépiskola 40-60%
- Módszer: postai, on-line, telefonos és személyes lekérdezés

2007-ben végzett szakmunkások 2010-es tevékenysége (%)

42%-uk volt már munkanélküli!

Forrás: TÁMOP 3.1.1 Végzettek pályakövetése, kut.vez.: Tomasz Gábor

Mi valószínűsíti a munkanélküliséget?

Logisztikus Regressziós Modell (sig: ,000, R²: 0,143)

- **Lakóhely: kistelepülések hátránya a fővárossal és a megyeszékhelyekkel szemben**
- Pályaválasztás (nem vették fel az 1. helyre)
- Nincs érettségije
- Szakmaszerzés helye: szakközépiskola előnye
- Bukás középiskolában
- Nem volt tanuló szerződése
- Kapcsolati háló: nem voltak barátai a középiskolában

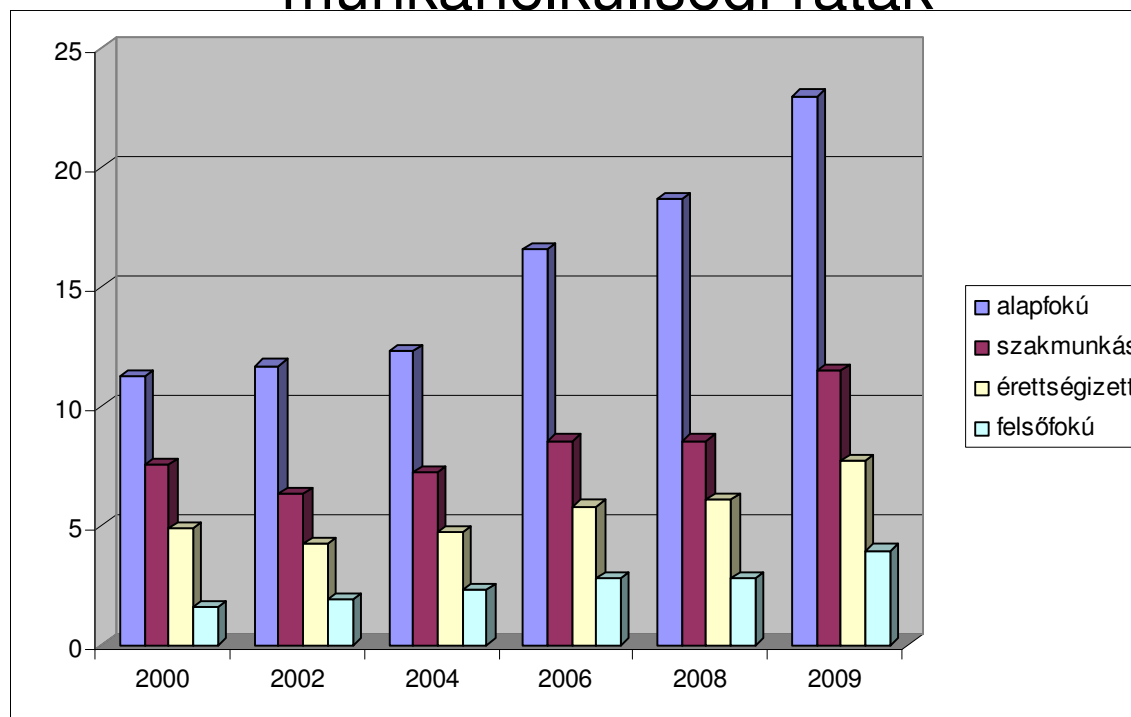
Érettségi pozitív hatása

- Foglalkoztathatóság (érettségizett munkanélküli: 38; nem érettségizett: 57%)
- Több önálló vállalkozó (3,3%; 2,4%), kevesebb betanított és segédmunkás (12%; 23%)
- Kevesebb pályaelhagyó, tanult szakmájától eltérő munkaterületen dolgozó (27%; 35%)

Összességében a két alcsoport (szakiskola, szakközépiskola) között alig van eltérés, a választvonalat az érettségi jelenti.

Elhelyezkedési esélyek munkanélküliségi ráták

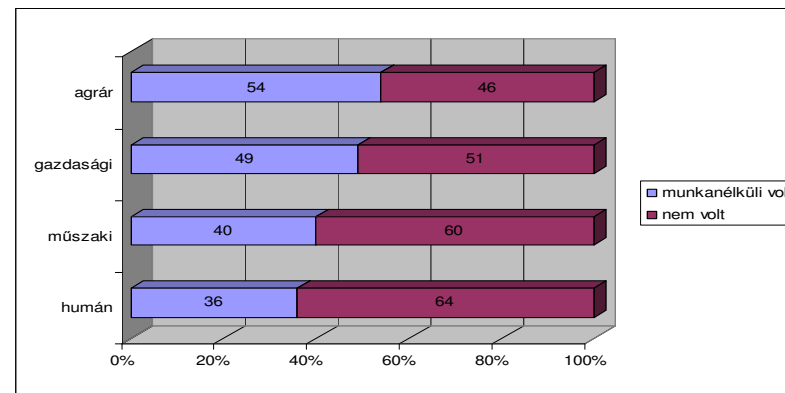
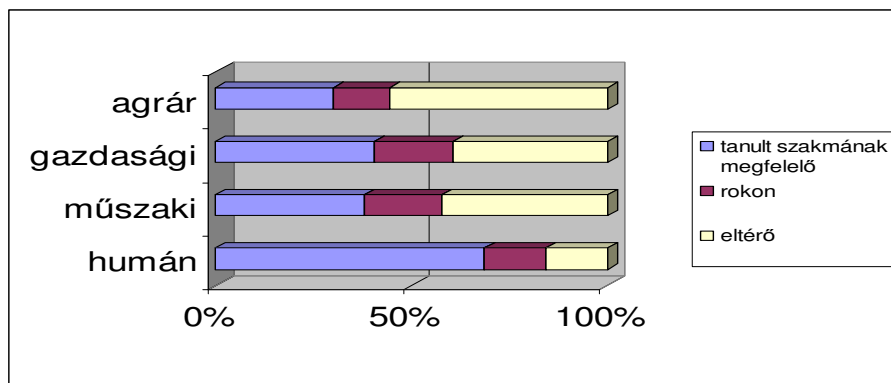
Forrás: KSH

Tanulószerződés pozitív hatása

- Foglalkoztathatóság
- Kevesebb a pályaelhagyó, tanult szakmától eltérő munkaterület (volt szerződése: 24%; nem volt: 33%)

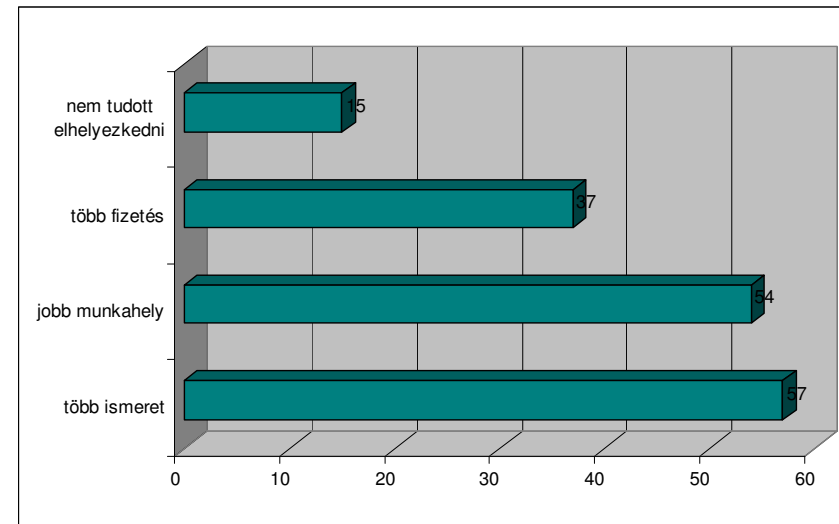
Munkanélküliség és pályaelhagyás

- Agrár: élelmiszeripar: legrosszabb mutatók, több munkanélküli és pályaelhagyó
- Humán: egészségügy: legjobb mutatók, kevesebb munkanélküli, sok a tanult szakmájukban dolgozó

Továbbtanulás

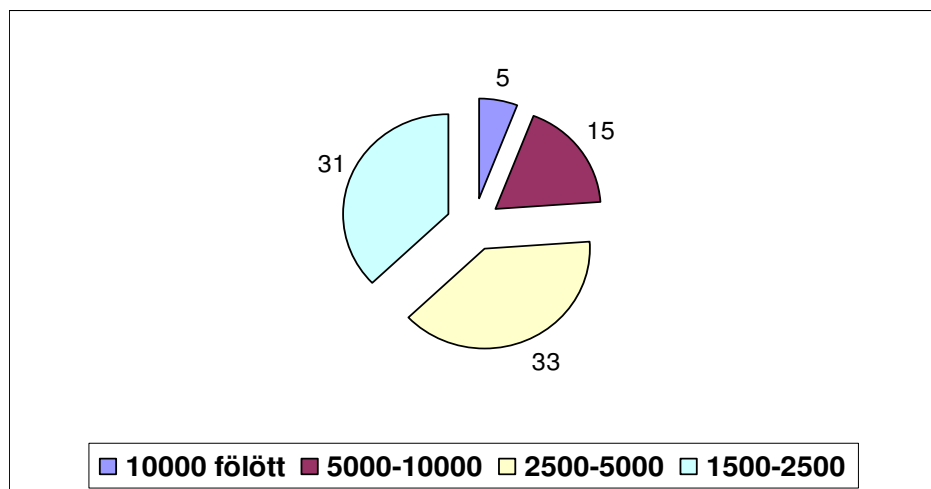
- A 2007-ben végzett szakmunkások 43%-a tanul 2010-ben
- Tanulási utak:
felsőoktatás (46%),
érettségi (15%), másik
OKJ-képzés (30%)

Intézményrendszer

- Rendszerváltás után decentralizált szakképzés: „vigyük a fogyasztóhoz a képzést”: sok képzőhely, kevés tanuló, párhuzamos képzések
- Ezredfordulótól centralizációs törekvések: előbb pozitív ösztönzők (HEFOP-pályázatok), később szankciók (2007-es CII. törvény)

Térségi Integrált Szakképző Központok 2010-ben

- 84 TISZK
- 350 ezer diák

Forrás: Mártonfi, 2010

TISZK-ek – a megvalósulás

- Nem minden esetben térségi (pl. vannak országosak is)
- Nem minden esetben integrált (többféle modell létezik)
- Nem minden esetben szakképző központ (nincs közös központ), nincs közös gyakorlati infrastruktúra

Eredmény: nincs egységes intézményrendszer

A TISZK keretében való működés intézményi és a szakképzési rendszer egésze szempontjából való megítélése (N=242, P<0,0001)

		Az, hogy a szakképző intézmények TISZK-be tömörülnek, a magyar szakképzés számára várhatóan...		Összesen
		...inkább előnyös lesz	...inkább hátrányos lesz	
Az, hogy a TISZK keretében működünk, számunkra...	...inkább kedvező	36,0%	10,7%	46,7%
	...inkább kedvezőtlen	12,0%	41,3%	53,3%
Összesen		47,9%	52,1%	100,0%

Forrás: Mártonfi, 2010

TISZK: Kritikák

(NSZFT, OKJ Bizottság tagjainak véleménye)

- Nincs kooperáció az intézmények között (ahol program támogatja, ott is csak addig, amíg a program tart).
- Az intézmények ellenérdekeltek a profiltisztításban.
- A nagyobb intézmények és az erősebb fenntartók iskolái jobb érdekérvényesítő képességük révén előnyre tesznek szert a kisebbekhez képest (centrum–periféria).
- Nem megoldott a TISZK-ek fenntartása: az újonnan – leginkább pályázati pénzekből – beszerzett modern technológia is elavul, amortizálódik néhány éven belül.

Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságokkal* szembeni kritikák

- Az RFKB tagjai személyes vagy (jó esetben) szervezeti érdekeket képviselnek, nem alkalmasak egy-egy régió képzési, foglalkoztatáspolitikai döntéseinek meghozatalára.
- Nem ismerik az intézményeket, a TISZK-eket, tájékozatlanok.
- A hiányszakmák meghatározása problémás – alulfizetett szakmák, tanulói mobilitás, ösztöndíj: nem biztos, hogy az egyén később abban a szakmában helyezkedik el, kevés a lányos szakma. Pl. 2010 Közép-Dunántúl hiányszakmái: hegesztő, ács-állványozó, kőműves, gépi forgácsoló, épületgépészeti csőhálózat- és berendezés – szerelő, szerszámkészítő, villanyszerelő, bútorasztalos, lótartó, ápolási asszisztens

*Az RFKB döntéshozó testületek: döntenek a beiskolázási keretszámokról, a decentralizált alapról

Az RFKB-k és a TISZK-rendszer megítélése (N=257, $p < 0,0001$)

		Az, hogy a szakképző intézmények TISZK-ekbe tömörülnek, a magyar szakképzés számára várhatóan...		Összesen
		...inkább előnyös lesz	...inkább hátrányos lesz	
Az RFKB-k szerepe (hogyan döntései nyomán a szakképzés jobban meg fog felelni a munkaerőpiac igényeinek)	...inkább kedvező	28,8%	14,8%	43,6%
	...inkább kedvezőtlen	18,7%	37,7%	56,4%
Összesen		47,5%	52,5%	100,0%

Forrás: Mártonfi, 2010

Összefoglaló

Intézményrendszer

- Legitimációs probléma, sem a TISZK, sem az RFKB nem elfogadott
- Együttműködés hiánya
- Fenntarthatóság

Foglalkoztathatóság

- Az érettségi jelentős törésvonal, és ezt a fiatalok is tudják
- A szakiskolában végzettséget szerzők 50%-a érettségizett le 2010-ig, 9%-uk jelenleg is tanul; ezt a szakiskolai képzés és az érettségi rendszer átalakítása során figyelembe kell venni. Az általános képzés kiiktatása és az érettségi követelmények szigorítása csökkenti az érettségihez való hozzáférés esélyét a szakiskolások számára.

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

1051 Budapest, Dorottya u. 8.

Telefon: (06-1) 235-7200

Köszönöm a figyelmet!

aniko.fehervari@ofi.hu

